

Bombastično najavljivan projekt Muzeja Dušana Džamonje u Vrsaru danas je tek puka tlapnja

 dugoselo.info/hrvatska/bombastično-najavljivan-projekt-muzeja-dušana-džamonje-u-vrsaru-danas-je-tek-puka-tlapnja



dugoselo.info [Vijesti](#) - [Hrvatska](#) [Kultura](#)

DugoSelo.INFO News Portal 20.09.2024.

Projekt osnivanja i gradnje Muzeja Dušana Džamonje u Vrsaru, odmah pored njegovog ljetnikovca i ateliera, te Parka skulptura, danas je samo puka tlapnja. Od tada je prošlo više od deset godina, a taj se projekt nije realizirao, a vjerojatno nikad niti neće, kao ni brojne druge ideje o smještaju iznimno vrijedne Džamonjine ostavštine, koja je tada procijenjena na više od deset milijuna eura.

Problem je, kao i uvijek kad je u pitanju kultura, u manjku novca i nedostatku političke volje, a u konkretnom slučaju **Dušana Džamonje** situaciju su dodatno pogoršali neriješeni imovinsko-pravni odnosi, inertnost svih sudionika i problemi vezani za ostavinsku raspravu nakon smrti umjetnikovog sina **Fedora Džamonje**, zakonitog nasljednika i izvršitelja očeve oporuke, koji je osnovao **Zakladu Dušan Džamonja**. Zato smo željeli istražiti hoće li Hrvatska ikada dobiti **Muzej Džamonja** i tako omogućiti javnosti uvid u njegovu neprocjenjivo vrijednu kolekciju?

Krenimo redom. Ideja o gradnji Muzeja Dušana Džamonje (1928. – 2009.), jednog od najutjecajnijih i najboljih hrvatskih kipara, đaka velikih majstora skulpture kao što su **Vanja Radauš**, **Frano Kršinić** i **Antun Augustinčić** i dobitnika brojnih domaćih i stranih nagrada, stara je više od 50 godina. Džamonja je već kao mlad kipar htio da se u Zagrebu izgradi muzej u koji bi se jednog dana smjestila njegova ostavština. Još je 1965. zamislio da njegov muzej bude smješten u staroj i derutnoj kuriji u Jurjevskoj ulici, no **Grad Zagreb** zbog manjka novca nije prihvatio taj prijedlog. Uslijedile su ideje o smještaju njegove ostavštine u muzeju koji bi se gradio na Tuškancu, a zatim u postojećem prostoru na Srednjoškolskom igralištu, koji je zatim tadašnji gradonačelnik Zagreba **Mato Mikić** dao Tehnološkom fakultetu za skladište.



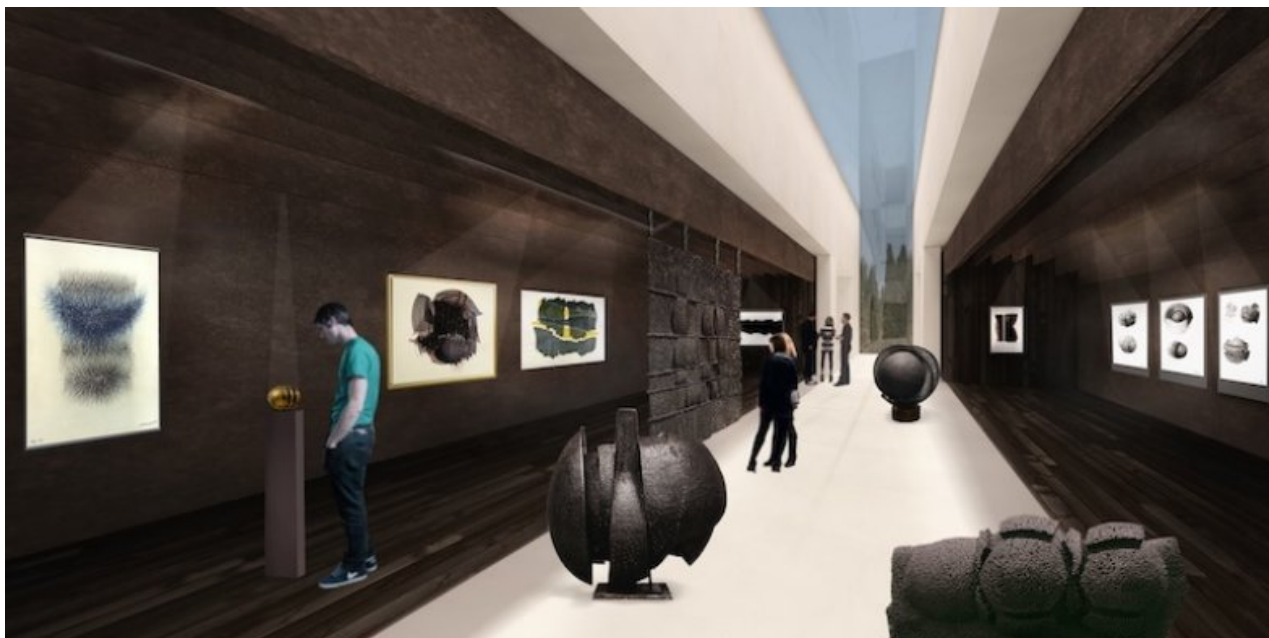
Potom je poduzetni Džamonja predložio da se njegov muzej realizira u Jurkovićevoj ulici, u derutnom hangaru, odmah pored njegovog ateliera, koji mu je u vrijeme gradonačelnice **Vlaste Pavić** dodijelio Grad Zagreb. U to vrijeme pojavila se čak ideja da se tu smjeste dvije ostavštine - Džamonjina i Murtićeva. Ideja se svima svidjela, čak je gradonačelnica Vlasta Pavić bila raspoložena da od vlasnika otkupi taj objekt, koji je tada stajao dva milijuna eura, ali se ispostavilo da je taj hangar pod zaštitom i ne može se proširivati. Dugogodišnje natezanje oko pronalaženja lokacije za trajni smještaj vrijedne Džamonjine ostavštine, kao i za gradnju muzeja, nastavilo se i u narednim godinama, a zatim se 2013. godine dogodilo čudo.

Tadašnja politička garnitura - zagrebački gradonačelnik Zagreba **Milan Bandić**, istarski župan **Ivan Jakovčić** i **Fedor Džamonja**, sin slavnog kipara, potpisali su u **Džamonjinom atelieru** u Jurkovićevoj ulici u Zagrebu Pismo namjere o gradnji Muzeja Džamonja u Vrsaru. Time je napravljen prvi korak u ostvarivanju želje velikog umjetnika, čija su djela bila izložena na Place de Vendome u Parizu, ispred Palače pravde u Bruxellesu i u londonskom Regent's Parku, da se njegova velebna ostavština – skulpture, crteži, slike i makete, nastajala tokom 60 godina stvaralaštva, trajno izloži i postane dostupna svim ljubiteljima umjetnosti. Tim Pismom namjere Grad Zagreb i Istarska županija obvezali su se izgraditi Muzej Džamonja u Vrsaru, a njegovi potpisnici su se tom prigodom razbacivali velikim riječima i praznim obećanjima. Budući muzej nazivao sekulturnim projektom od nacionalnog, europskog pa i svjetskog značaja, koji će postati nova točka na kulturnoj karti Europe, a Istri kao regiji kulture i kvalitete življenja dati novi pečat.



Posebno obećavajuće odjeknule su riječi tadašnjeg župana Jakovčića, koji je Muzej Džamonja definirao kao apsolutni kulturni prioritet njegove županije, te napomenuo da će ga dijelom financirati Istarska županija i općina Vrsar, a najveći dio namaknut će se iz EU fondova. A Bandić je čak išao tako daleko da je parafrazirao Ivu Andrića, poručivši da su „ovim potpisom omogućili da ostavština Dušana Džamonje nikada ne umre“.

Idejno rješenje Muzeja Dušana Džamonje bilo je koautorstvo arhitektonskog ureda Antipodi d.o.o. i Fedora Džamonje, kiparevog sina, koji se nakon očeve smrti brinuo o njegovoj umjetničkoj ostavštini kroz rad u Atelieru Džamonja i kroz Zakladu Džamonja, koju je osnovao 2019. godine. Taj muzej u Vrsaru, prema ideji arhitekata, trebao je biti samodrživa i multifunkcionalna zgrada u kojoj bi bili „implementirani principi umjetničke prakse Dušana Džamonje, od skica i crteža do slika i skulptura“. Prostirao bi se na oko tri tisuće četvornih metara, a od toga je trećina trebala biti izložbeni prostor, a ostatak prostora je zamišljen kao veliki regionalni kulturni centar s dvoranama za konferencije, predavanja, seminare i multimedijalna događanja gdje bi se tokom cijele godine promovirale kultura i znanost Istre i cijele Hrvatske.



Zanimalo nas je zašto taj projekt nikada nije realiziran te smo zatražili objašnjenje od nadležnih institucija, potpisnika Pisma namjere – **Istarske županije, Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija RH**, postavivši im slična pitanja: zašto se odustalo od gradnje Muzeja Dušana Džamonje u Vrsaru i jesu li te institucije svjesne kulturnog i turističkog kapitala Džamonjine umjetničke ostavštine u brendiranju i pozicioniranju Zagreba na kulturnoj karti svijeta? U Gradu Zagrebu tvrde da Džamonjina donacija Gradu Zagrebu nije ostvarena jer je tijekom postupka darovanja umjetnik preminuo što je točno. Zatim navode da je nakon smrti Dušana Džamonje 2009. Grad Zagreb prostor u Jurkovićevoj 23 dao na korištenje njegovu sinu i nasljedniku Fedoru Džamonji koji je radove svog oca nastavio izlagati u tom prostoru. Potom ističu da je sredinom 2020. Fedor Džamonja, preko odvjetničkog društva Hraste&Partneri d.o.o., obavijestio Grad Zagreb da je osnovao posebno trgovačko društvo sa ciljem da u samom središtu Grada Zagreba, na lokaciji Ilica 53, izgradi Muzej Džamonja, kako bi se na jednome mjestu omogućio trajni smještaj i prezentacija ostavštine Dušana Džamonje. Također tvrde da ih je pritom obavijestio „da se nije ostvarila inicijativa o izgradnji Muzeja Džamonja u Istarskoj županiji u Vrsaru“. U odgovoru Grada Zagreba naglašeno je i to da je „Eventualna procedura s nasljednicima Fedora Džamonje moguća tek po završetku ostavine iza Fedora Džamonje i donošenja pravomoćnog rješenja o nasljeđivanju“.

Iz Upravnog odjela za kulturu i zavičajnost Istarske županije odgovaraju dasadašnja administracija Istarske županije - Regione Istriana nije upoznata s projektom Muzeja Džamonje. Napominju da su se od 2013. godine i župana Ivana Jakovčića promijenila tri župana te da „u mandatu aktualnog župana Borisa Miletića nije bilo govora o navedenom projektu, niti je pokrenuta inicijativa za pokretanje istoga“. No smatraju da su kultura i umjetnost od velike važnosti za Istarsku županiju. Naglasili su da provode značajne kulturne projekte i izdvajaju nemala proračunska sredstva za kulturu, primjerice, za Mediteranski kiparski simpozij, koji se održava u Parku skulptura u Dubovi pokraj Labina. Također je istaknuto da Istarska županija dugi niz godina sufinancira održavanje Parka skulptura Dušana Džamonje, u Vrsaru, kojim upravlja **Zavičajni muzej Poreštine**.



Iz **Ministarstvo kulture i medija RH** stigao je općeniti odgovor u kojem se navode povijesna i pravna dimenzija sustava muzeja u RH, te pregled doniranih umjetničkih ostavština, kojima „MKM pruža punu podršku te ovisno o dinamici samih inicijativa spremno se uključuje te ih i financijski podupire, uvažavajući međusobne dogovore i želje samih umjetnika, njihovih obitelji, odnosno nasljednika“. Što se tiče slučaja Džamonja, također je odgovoreno općenito: „... iznimno poštujemo i visoko vrednujemo svaku donaciju koju umjetnici ili njihovi nasljednici daruju javnosti. Ovisno o tome s kim se pregovaralo i kakvi su uvjeti darovanja, Ministarstvo kulture i medija u skladu sa svojim financijskim mogućnostima daje i davat će potporu“.

Kipareva udovica **Sonja Džamonja** (preminula 2023.) i sin **Fedor Džamonja** (1955. – 2024.) bili su nakon umjetnikove smrti vlasnici Zbirke Dušan Džamonja. Uvijek su napominjali da će donirati njegovu zbirku budućem muzeju i tako omogućiti njeno predstavljanje zagrebačkoj, istarskoj, hrvatskoj i svjetskoj javnosti. Valja reći da je prijedlog Džamonjine donacije Gradu Zagrebu, koja sadrži više 358 njegovih najboljih radova, objavljen već 1982. godine u izdanju tadašnje Galerije suvremene umjetnosti (današnji MSU). To izdanje uredio je **Marijan Susovski**, a predgovor je napisala vrsna ekspertica **Vera Horvat-Pintarić**. No formalno-pravna donacija Gradu Zagrebu nije se realizirala zbog toga što su nasljednici preminuli, a ostavinska rasprava još nije završena. Fedor Džamonja je za izvršitelja oporuke odredio odvjetnika **Silvija Hraste**, a u njoj je izričito napomenuo, između ostalog, da dio umjetničkih djela njegovog oca, konkretno iz donacije, budu unesena u imovinu Zaklade ili Muzeja Džamonja. Time je zapravo odredio da nasljednik/ci mora ispoštovati želju Dušana Džamonje o predstavljanju kolekcije Džamonja u javnosti „u svrhu njihove zaštite, očuvanja i promocije“. Tek kas se riješe imovinsko-pravni odnosi moći će se odlučivati o sudbini prijedloga Donacije Dušana Džamonja.



Kako sada stvari stoje, čini se da se rješenje nazire u privatnoj inicijativi, odnosno, privatno-javnom partnerstvu, što je dao naslutiti sam Fedor Džamonja u intervjuu, koji je objavljen u *Jutarnjem listu* 2022. godine. Naime, tada je izjavio da živimo u takvim vremenima kada je teško realizirati bilo što vezano za kulturu i da zato treba ići drugim putem, tj. pronaći privatnog investitora i zatim osigurati da Muzej Džamonja bude samoodrživ. Kako nam je rekao **Robert Kavazović Horvat**, v.d. upravitelja Zaklade Džamonja, inače povjesničar umjetnosti i kolekcionar, s pok. Fedorom Džamonjom potpisao je u ožujku 2021. ugovor o poslovnoj suradnji, koja uključuje gradnju i uspostavljanje Centra Džamonja u središtu grada, na privatnom zemljištu, u dvorištu Ilice 53, u sklopu Bloka 19, koji se već ranije spominjao kao model obnove 168 donjogradskih blokova Zagreba.

U sklopu Centra Džamonja nalazio bi se manji muzej od oko tisuću četvornih metara, s galerijskim i skladišnim prostorom, a širi projekt bi mogao objediniti, osim galerije, i druge sadržaje, poput dječjeg vrtića i parka. Našlo bi se prostora i za jedinstveni Muzej novca. Postoji već i investitor, jedino se još čeka Grad Zagreba, tj. rješavanje zahtjevne papirologije (rušenje derutnih objekata, usklađivanje s urbanističkim planovima itd). Kavazović Horvat napominje da bi Centar Džamonja uveliko pridonio javnom dobru, a Grad Zagreb bi riješio velikog troška, tj. gradska uprava ne bi imala nikakvih financijskih obaveza. „Također, Zagreb bi od tog projekta itekako profitirao, jer bi obogatio turističku i kulturnu ponudu, koja nedostaje Zagrebu“, naglasio je.

Hoće li Zagreb ikada dobit Muzej Dušana Džamonje, svjetski priznatog kipara čija se djela nalaze u nekim od najprestižnijih muzeja svijeta, kao što su Kolekcija Peggy Guggenheim, Muzej moderne umjetnosti iz New Yorku (MoMa) i londonska Tate Gallery, pitanje je o kojem, čini se, odlučuje aktualna administracija Grada Zagreba.

Napisala: Nina Ožegović

Iz serijala *Sjaj i bijeda umjetničkih donacija*:

- Zašto država ne voli svoje velike umjetnike, poput Murtića, Džamonje i Jagode Buić Wuttke?
- Bombastično najavljivan projekt Muzeja Dušana Džamonje u Vrsaru danas je tek puka tlapnja
- Arhiv Tošo Dabac izbačena iz prostora u kojem je slavni umjetnik imao atelier gotovo 80 godina
- Inicijativa o gradnji Muzeja Jagode Buić, jedne od najznačajnijih i najnagrađivanijih suvremenih hrvatskih umjetnica, pretvorila se u horor priču
- Ni država ni Grad Zagreb nisu pokazali inicijativu za realiziranje Muzeja Murtić
- Umjetničke ostavštine na cjedilu

Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti

Ilustracije: Idejno rješenje koautorstvo pokojnog Fedora Džamonje i arhitektonskog ureda
Antipodi d.o.o.
